

۲۴۸۲

دانشگاه ملی ایران

دانشکده حقوق

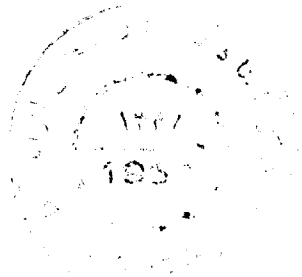
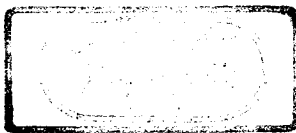
پایان نامه تحصیلی دوره فوق لیسانس حقوق جزا

موضوع رساله

((سرقت در حقوق جزای ایران - مؤلف: سرانمه))

استاد راهنما: جناب آقای دکتر جاوید صلاحتی

نگارش: چکمه‌زیا سرزاده

منابع و ماخذ

- ۱- جزوه حقوق جزای عمومی تفریحات آقای دکتر محمد
- ۲- مجموعه قوانین جزائسی ایران
- ۳- کتاب حقوق جزای عمومی و خصوصی تألیف جنابان آقایان
- ۱- دکترها مری جزای عمومی
- ۲- دکتر هدا پتی آئین دادرسی کیفری ایران
- ۳- دکتر سمعی جزای عمومی
- ۴- دکتر طوسی صدارت جرم شناسی
- ۵- مطالعات نظری و عملی حقوق جزا پسر و نسور گارو
- ۶- روانشناسی جزائسی دکتر جلالی
- ۷- قوانین جزائسی ایران
- ۸- آراء دیوان عالی کشور ایران در رویه های قضائی
- ۹- اسفاده از آراء دیوان عالی کشور فرانسه
- ۱۰- پلی کیسی جزای عمومی جناب آقای دکتر جاوید ملاحی

(۵۵ : ۴) ۳۴۳ / ۷۱ ب ۱ سرفتن در حقوق جزای ایران - سویس - فرانف - فوق لیسانس
 مکتب - ۱۳۴۹

۲۴۱

مقدمه

کمان میسرود بارزترین خصیصه دوران کنونی و عصر جدید این باشد که بحث علمی را را هنمای تحقیق در مشغول زندگی میدانند و این امر برای آنستکه برنامه های علمی که از مرحله فرض و نظر گذشته و قائم بر تجربه و تحقیق و قیاس باشد بوجود آید و با اجرای آنها در طریق ترقی و تکامل اجتماعی کام برداشته شود .

در این سیر تکامل با بقول هگل فیلسوف آلمانی در (پیپراز پردگی به آزادی) سر نوشت همه با تمدنهای مختلف یکسان - نیست هر چند که از نظر کلی هر جا هستی اندوخته های علمی و هنری دیگران را با روش یا بهره گرفته و با افزودن آنچه خود دارد برای پیش برد تمدن خود بکار میبرد ولی در این سیر بسوی تکامل همه تمدنهای مختلف یکسان پیش نمیروند .

علم قانون گذاری در زمینه سیر تکاملی از پیشرفت بی نصیب نمانده و مانند سایر مشغول ظهور مفهوم تکامل گردیده است بهمین جهت در تنظیم قوانین هدف اینستکه از یکطرف مصلحت عموم و از طرف دیگر تکامل عدالت را سر می و ملحوظ دارند .

قانون گزار ایران نیز با رعایت اصل مصلحت اندیشی جامعه و تکامل عدالت مقرراتی در زمینه های مختلف کفهری تدوین و وضع کرده است که از جمله مواد قانونی مربوط به سرقت است .
و برای اینکه بتوانیم وارد اصل موضوع این رساله شده و ابتدا به مساکن با طرح مسئله سرقت لطف و اصالت این پایان نامه را کم نکرده با شمیم بطور مختصر ضمن مقدمه برای بدست آمدن رشته اصلی گفتار نکات زیر را اجالا بیان میکنم .

۱- حقوق جزا رشته ایست از حقوق عمومی داخلی یا قلمداد این وصف که این رشته از حقوق عمل یا ترك علی را که موجود بی نظمی و مثل - آسایش و آرامش اجتماعی است بهمان نموده و نسبت به افراد بکه برخلاف مقررات رفتار نمایند مجازاتی تعیین و قواعدی را که در ترتیب و اجرای مجازات باید رعایت شود معین مینماید .

۲- چون موضوع حقوق جزا جرم - مجرم - مجازات است و سرقت بعنوان جرم مورد توجه این رساله است . باید به تعریف جرم و معرفت بفهوم آن توجه داشت .

۳- جرم عبارتست از عمل یا ترك عمل که قانون ارتکاب آنرا پیغمبر

• مجازات منع نموده است .

ب- مجرم کسی است که مرتکب فعل یا ترك فعلی گردد که ارتکاب آن از طرف قانونگذار و بموجب قانون بقید مجازات منع شده است .

۵- مجازات تهییب است که بنام جامعه و برای حفظ امنیت و آسایش ، مادی و معنوی جامعه و بظاطر اصلاح شخص مجرم در مورد عامل جرم اجرا میگردد .

در پایان مقدمه فوق لازم میدانم از جناب آقای دکتر صلاحی استاد محترم و دانشمند دانشگاه که مرا یاری فرموده و همیشه اوقات را همنامی و هدایت لازم را برای تهیه این رساله با کمال خوشرویی و ممانت پذیرفته و محمول داشته اند تشکر کنم .

فصل اول
تعریف سرقت

الف- سرقت در قانون جزای ایران و سوئیس و فرانسه در قانون مجازات فعلی ایران مصوب ۲۳ دیماه ۱۳۰۴ کلیه جرائم بدو طبقه تقسیم شده است و ضمن با بدوم و سوم بدین نحو بیان گردیده .

باب دوم - مشتمل بر ۶ فصل در جنبه و جناحاتی که مندرجه است
عمومی است .

باب سوم - در جنبه و جناحاتی که نسبت با افراد میشود و آنهم
مشتمل بر ۱۵ فصل است .

سرت موضوع رساله مانیز در یکی از اصول این باب بیان شده
است تقسیم بندی مذکور از قانون مجازات ۱۸۱۰ مبراهه اقتباس
شده است که امروزه طرف دار زیاد ی ندارد و به علت اینکه کلهیت
و وصف بطور مجمل بیان گردیده نمیتوان جرائم مختلفه را بنحسو
مجل تشخص داد مثلا سرقت در این طبقه بندی در باب سوم
یعنی در ردیف جرائم بر ضد افراد قرار گرفته حال آنکه اینهم
را میتوان بر ضد اموال دانست نه افراد .

در قوانین جزایی جدید طبقه بندیها ی و سببتری برای تامین
نظر مذکور قائل شده اند که اشکال مذکور را مرتفع میسازد .
در لایحه قانون مجازات عمومی که اقتباس از قانون جزای افعال است
جرائم بدین طریق طبقه بندی شده اند - جرائم بر ضد

دولت - ۲ - جرائم برضد ادارات دولتی ۲ - جرائم برضد قوه قضائیه ۳ - جرائم برضد انتظامات عمومی ۵ - جرائم برضد آسایش عمومی ۶ - جرائم برضد اقتصاد عمومی •
۷ - جرائم برضد اقتصاد عمومی و صنعت و بازرگانی ۸ - جرائم برضد خانواده ۹ - جرائم برضد غت و ناموس ۱۰ - جرائم برضد اشخاص - ۱۱ - جرائم برضد اموال - ۱۲ - جرائم درخلاف •

سرقه در فصل یازده ضمن جرائم برضد اموال طبقه بندی شده است • از این طبقه بندی دو موضوع باید مورد توجه قرار داد یکی مفصل بودن جرائم است که هر چند در قوانین سابق نیز وجود داشته ولی طرز طبقه بندی مختلف است • دوم اینکه طبقه بندی - چنانکه ملاحظه میشود به جرائم ضد اشخاص و اموال بالنسبه با سایر جرائم اهمیت کمتری داده شده است چنانکه ملاحظه شد جرم سرقه در قانون جزای ایران در فصل هفتم از باب سوم •
جحه و جنایات نسبت بانفراد • از ماده ۲۲۲ تا ۳۳۳ تحت پانزده ماده و در لایحه قانون جزای جدید در فصل اول با پ ۱۵ از ماده

۵۲۵ تا ۵۵۲ آمده است .

سرفت و تعریف آن

در قانون مجازات ایران از سرفت و هاپس و سارق تعریف جامعی بعمل نیامده است بنظر میسرسد که قانون گزار ما هل سرفت را محتاج بن تعریف ندانسته و وصف آنرا ب عرف و عادت محول کرده است بنظر نگارنده چنین بر میآید که اوضاع و احوال تنظیم قانون جزای ایران بعنوان اولین قانون مدون مسؤلین امر سرفت هل بشتیری بخرج دهند و بهمین دلیل مترجمین آن زمان بسدین توجه بروابط مواد قانون جزای پلژ يك سوئیس - فرانسه از - تعریف جامع مانع بعضی عاوین حلو فی در گذشته اند و رفع نواقص را موکول بزمان آینده و فرصت مناسب نموده اند .

وجود همین نارسایی است که موجب گردیده است در لایحه قانون کهنر ماده ۵۲۵ سرفت را چنین تعریف نماید .

از نظر قانون مجازات - دزدی عبارت است از رسیدن مال منقول

متعلق به هر بدون رضایت او و بر خلاف حق به منظور انتفاع
خود مرتکب یا شخص ثالث و یا بهر منظور ناروایی دیگر
همچنین به بودن مال مشترک بدون رضایت شریک و یا اشراکاء
دیگر بر خلاف حق و به منظورهای مذکور در ذی مصوب میشود
ماده ۲۷۹ قانون مجازات عینی فرانسه به عنوان مدل سایر
تصاریف چنین حاکمی است .

*Quiconque a soustrait frauduleusement
une chose qui ne lui appartient pas.*

¹³⁷

1- celui qui pour se procurer ou procurer
à un tiers un enrichissement illégitime
aura soustré une chose mobilière
appartenant à autrui sera puni de la réclusion
pour cinq ans, ou de l'emprisonnement.
2 le vol sera puni de la réclusion pour dix ans
ou plus ou de l'emprisonnement pour trois mois
ou moins, si son auteur l'a commis en qualité
d'affilé d'une bande formée pour commettre
des brigandages ou des vols s'il fait métier
du vol, ou si par toute autre circonstance
le ~~vol~~ dénote que son auteur est particulièrement

dangereux.

3- *le vol commis ou préjudice des proches,
ou des familiers ne sera poursuivi que
sur plainte*

هرکس دیشی را که متعلق باو نباشد مظلومانه ربوده باشد دزد
محسوب میگردد .

مشابه همین تعاریف در سایر قوانین کشورهای اروپایی
در مورد سرقت بهمان شده است .

قانون جزای سوئیس متر دوم عنوان *infractions*
contre le patrimoine - از ارتکاب ۱۲۵ تا ۱۴۷ -

جرافی را که نسبت با اموال و دارا شدن غیرقانونی صورت میگردد

بطور روشنی بهمان نموده است که با مطالعه آن وجوه تشابه بین

قانون جزای کشورهای اروپایی را مشخص مینماید ارتکاب

۱۲۷ از دزدی (*Vol*) کلماتی درباره

مجازا توها صورتشکمل دهند و انواع سرقت بدست داده است .

قسمت اول ارتكك ۱۲۷ تعريف است از سرقت : کسی که برای
فراهم کردن يك ثروت غير قانونی شیئی منقولی را بدزد
که بدیگری متعلق است بمدت ۰۰۰

در حقوق جزای آلمان ماده ۲۴۲ سارق کسی است که شیئی منقول
متعلق بغير را بقصد آنکه برخلاف حق تملك نماید سر بیايد .
در قانون جزای ایتالیا ماده ۲۲۴ *Quiconque s'empare
de la chose mobilière d'autrui en la soustrayant
à celui qui la détient dans le but d'en tirer
profit pour soi même ou pour autrui*
سارق کسی است که تصرف کند شیئی منقول متعلق بدیگری را
با رو دن آن از کسیکه در تصرف پیدا و مست بقصد استفاده
از آن برای خود یا برای دیگری . در حقوق جزای انگلیس هر
سرفت را یکی از جرائم میداند که مالك را از تمتع مال خود محروم
مینماید . بدو دن اینکه لازم باشد در این مورد خسارنی متوجه شیئی
حاصل

از جرم بشود .

تصاریف فوق که صوما از نظر محوی و مفهوم سر یکدیگر منطبق است نتیجه آن است که دزدی از قدیم الایام جرمی مشخص و مهم محسوب میگردد شده است اگر در عصر جدید مفا هم و کاتولیکهای جدیدی از جرائم پیدا کرده اند که در گذشته اجتماع بشری با وقوع آن سرور کارند داشته و اگر هم واقعیت پیدا نموده بصورت نادر بوده است .

عکس سرقت تاریخچه ای بسن کهن داشته است که از پدیده های مالکیت بعنوانی در دیندوران اجتماعی شناخته گردید .

تصاحب ابزار تولید و شکار بزور و اجبار یا مکروفریب مفهوم اولیه دزدی است .

این مفهوم اهمیت خود را بدان پایه رسانیده است که حتی در السواح سه گانه موسمی قانون حورایی کتب آسمانی پهنمبران مرسل بدان - اشاره شده است .

نظرت اجتماعی گاهی نسبت به عاملین سرقت بدان پایه رسیده است . که دزدی رازش تنهن گناهان محسوب میگردد اند .

مهم تر از همه در قوانین بم قتل نفس جزو جرائم خصوصی و دزدی جزو

چرا هم عوی محسوب میگردد .

اشارات همین توجه در کتاب آسمانی قرآن بصورت دیگری متجلی

است .

در اسلام قتل نفس را پسر منی السن بالسن والجروح بالقصاص

کفر میدادند (ولی دم) میتوانست با گرفتن فدیه قاتل را از -

مجازات نجات دهد . در صورتی که سارق در صورت وجود اوضاع

احوال خاصی ناگزیر دستمان خود را در مرتبه اول و عاقبت در صورت

تکرار جان خود را در این راه باید بگذارده .

ولی در تمام این احوال تعریفی جامع از سرقت وجود نداشته است

اولین بار رهبولوس (حقوقدان معروف رومی در -

هزار و هشتصد سال قبل تعریفی از سرقت بعمل آورده که در زمان -

ژوستینین مورد تصویب قرار گرفت) برانکتوس در .

هزار و اندی سال بعد با اقتباس از تعریف رهبولوس و دادن تغییراتی

در جهت جامعیت ما نعت آن تعریفی از سرقت بعمل آورده که در زمان

سلطنت هانسری سوم در قرن شانزدهم مورد پسند قرار گرفت .

بموجب این تعریف پسراکتوس رفتار متقلبانه یا دارای دگری بدین
مهل مالک و بقصد سرقت دزدی تشخیص داده میشود بموجب این
تعریف و فکر و اندیشه و وسیع رویهها هرگونه عملی که بموجب
آن تصرف نامشروعی صورت پذیرد سرقت شناخته میشود -
تعاریف کنونی نیز بر همین پایه استوار است .
فصل دوم - ارکان سرقت یا عناصر تشکیل دهنده آن .
با توجه به تعاریف فوق میتوان عناصر متشکله سرقت را شناخت ولی
در حقوق جزا در مواد ۲۲۲ تا ۲۲۳ ما با تعریف جامع سرقت سر
و کاری نداریم جز آنکه مواد فوق با توجه به کیفیت عمل و نحوه کار عامل و
تناسب زمان و مکان اقسام مختلفه سرقت را پیش بینی و برای هر
یک مجازاتی را در نظر گرفته است و در مورد تعریف و ارکان قانونگذار بسکوت
پسرداخته است علت امر هم جز این نیست که نظر قانونگذار معنی و مفهوم
سرقت بقدری باید ساده و روشن باشد که همه کس تعریف آنرا دانسته
و میداند و بهمین دلیل قانونگذار خود را مستثنی از تذکر و بهمان واضحت
دیدهاست .

دانشی در صورتی که بتغییر و دگرگونی و زائیده شدن ظاهر جدید
معتقدیم بعضی موارد در حل پیدا میشود که تطبیق آنها با
دزدی و طعمومی که از آن در صورت معمول است کاری ساده آسان
نموده و چون قانون از تعریف جامع خود داری نموده است .
دادگاههای کیفری در تفسیر مواد مربوطه دچار اشکالات زیادی
شده اند . بااین جهت تشریح و توضیح ارکان اساسی بزه
و درست داشتن تعریف جامع و کاملی از آن خالی از نایاب نبوده
کمک بزرگی بحل کردن بعضی از مشکلات قضایی خواهد نمود . سایر
کشورها با توجه باین اشکالات است که از مفاهم تعریف لازم را
بعمل میآورند . ماده ۳۷۹ قانون فرانسه (که هر کس چیزی را
که باو تعلق ندارد بقصد تقلب بر باید مرتکب جرم دزدی میشود)
شاهد این مدعاست با توجه باین تفاسیر است که در لایحه قانون
کیفر جدید ایران که بتصویب نرسیده است .